

Pois maailman mellakasta

Sointulan siirtokunnan ääniympäristön muutos

Suomalaissiirtolaisten viime vuosisadan alussa perustama Sointula sijaitsee Kanadan länsirannikolla Brittiläisessä Kolumbiassa, Vancouver Islandin ja mantereen välisellä saarella. Siirtokunnan perustajien idealistisena tavoitteena oli elää omavaraisessa kollektiivissa, vapaana kapitalistisen yhteiskunnan velvoitteista ja määräysvallasta. Utopiakokeilua tuttavallisesti Malkosaareksi nimetyllä Malcolm Islandilla kesti muutaman vuoden, minkä jälkeen yhdyskunta kaatui taloudellisiin vaikeuksiin ja sisäisiin ristiriitoihin. Osa uudisraivaajista jätti saaren ja ajan myötä heidän tilalleen muutti paitsi englanninkielistä väkeä myös siirtolaisia idealistien entisestä kotimaasta.

Artikkelini aiheena on Sointulan ääniympäristö: siirtokunnan äänellinen menneisyys, muutokset äänimaisemassa sekä saarelaisten reaktiot muutoksiin. Paitsi kielellisesti myös maantieteellisesti suhteellisen eristäytynyt Malkosaari muuttui rajusti kuusikymmenluvun lopulla uusien liikenneyhteyksien ja joukkotiedotusvälineiden vaikutuksesta. Lauttayhteyden avaaminen Vancouver Islandille sekä radion ja television yleistyminen lisäsivät ulkopuolisia vaikutteita. Globaalit tekniset innovaatiot ja paikalliset uudistukset muuttivat ääniympäristöä puhumattakaan saaren elinkeinoihin ulkopuolelta kohdistuneista rajoituksista. Voimakkaana yksittäisenä tekijänä tässä suhteessa olivat valtiovallan asettamat kalastuskiintiöt. Tarkastelen edellä mainittuja tekijöitä, kun karitoitan Sointulan eilispäivän ääniympäristöä.

Tutkimukseni hypoteesina on, että yhteisön tärkeänä pitämät arvot ovat löydettävissä ympäristön ääniin liittyvistä lausumista – muistoista ja kirjoitetuista teksteistä. Ympäristön ääniin lasken kuuluviksi myös musiikin ja näyttämötoiminnan, jotka ovat monella tapaa esillä saarelaisten menneisyydessä ja nykypäivässä. Lisäksi tämän päivän musiikilla tuodaan sointulalaisuutta kuuluvaksi saarella ja saaren ulkopuolella. Tutkimusmateriaalina käytän asukkaiden haastatteluja, kenttätömuistiinpanoja ja Sointula Museumin kokoelmia: do-

Sointulan lautta, "Quadra Queen II". Taustalla saaren rakennuksia. (Kuva: Heikki Uimonen)

kumentteja, haastatteluja, valokuvia ja esineitä. Painetuista lähteistä, kuten sanomalehdistä ja saarta käsittelevästä kirjallisuudesta, haen ääniin liittyvää tietoa. Keskeisessä asemassa ovat aikalaistodistajien kirjoitukset siirtokunnan perustamisen ajalta, sillä niiden avulla on mahdollista rekonstruoida hetkittäisiä kuulokuvia sadan vuoden takaisestakin äänimaisemasta. Tästä syystä artikkeliin sisältyy kohtalainen määrä lainauksia alkuperäisteksteistä.

Henkilöhaastattelut olen valinnut tutkimusaineistoksi sen vuoksi, että paikkakuntalaiset ovat parhaita kertomaan Malkosaaren menneistä, muuttuneista ja nykyisistä äänistä. Vaikka haastattelut ja painettu materiaali eroavat lähteinä toisistaan, voidaan niiden avulla lähestyä tutkimuskohdetta eri tahoilta. Kirjat ja lehtikirjoitukset kertovat siirtokunnan syntymiseen ja hajoamiseen johtaneista tekijöistä, kun taas haastatteluissa korostuu se, millä keinoin ja mitä seikkoja painottaen alueen ääniympäristöstä kerrotaan. Toisin sanoen: mikä on pu-

hujan suhde tapahtuneeseen ja millaisen arvon hän tapahtuneelle antaa. Haastattelujen käyttöä puoltaa sekin, että ääniympäristöön liittyvää tietoa kirjataan harvoin muistiin. Näin ollen suulliseen informaatioon tukeutuminen voi olla ainut keino äänimaisemaa koskevan tiedon hankintaan.

Muistitietoon perustuvan tutkimuksen päämääränä ei ole sen todentaminen, mitä todellisuudessa tapahtui. Muistojen totuudellisuus on kertojan uskoa siihen, että muistettu tapahtuma on totta. Lapsuusajan muistot kerrotaan aikuisuuden suodattamina, joten niiden merkitys syntyy myöhemmässä elämänsä vaiheessa. Niihin saattavat sekoittua aikakauden kollektiiviset myytit ja yksityinen todellisuus: ehkä nostalginen kadotettu paratiisi, jota ei kenties ollutkaan olemassa.¹ Myyttiseksi mielletyllä Sointulalla on hyvät edellytykset toimia monenlaisten muistojen kasvualustana. Tämän vuoksi saaren äänellinen menneisyys on koottava sekä puhutusta että muusta lähdemateriaalista.

Äänimaiseman muutokset esittelen temaattisessa järjestyksessä. Kerron ihanneyhteisön perustamisesta, sen hajoamisesta ja utopiakokeilun jälkeisestä elämästä aina kaksituhattaluvulle saakka. Haali-² ja musiikkitoiminnasta on omat lukunsa, joiden jälkeen pohdin syitä Sointulan omankuuloisen äänimaiseman asteittaiseen muuttumiseen.

Työni otsikko on sointulalaisen Alfred Kosken samannimisestä runosta vuodelta 1904.³ Runosta ilmenevät kirjoittajan idealismi ja käsitykset kaupunkien turmiollisuudesta vastakohtana luonnon suomalle rauhalle ja sopusoinnulle. Kosken teksti toimii myös esimerkkinä Sointula-aatteen tavoitteista paremman ihmisen luomiseksi: yksilön jalostumisesta kirjallisten harrasteiden myötä. Koska runossa on vahvasti mukana äänimaisemallinen elementti, katsoin soveliaaksi kuljettaa sitä tekstin mukana osana työtäni. Kaikki tekstin sekaan sijoittamani runomuotoiset ilmaisut ovat katkelmia Kosken runosta, jollei toisin mainita.

Sointulan tausta

*Kuljen metsän polkuloita
Täällä rauhassa olla saa.
Kuulla lintujen lauleloita
Kuusten vienoa huminaa*

Termi *utopia* voidaan määritellä epätodelliseksi unelmaksi tai pilvilinnaksi, haaveeksi paremmasta maailmasta tai ihanneyhteiskunnasta, jota ei voida toteuttaa.⁴ Sana juontaa juurensa Thomas Moren samannimiseen romaaniin vuodelta 1516, joka kertoo onnellisten ihmisten asuttamasta, täydellisen organisoidusta saaresta. Termi sopii kuvaamaan Sointulaa, sillä yhteisön keskeisen vaikuttajan, Matti Kurikan, aatemaailman taustavaikuttajina pidetään utopiasosialisteiksi kutsuttuja Robert Owenia ja Charles Fourieria.⁵ Malkosaaren kokeilussa tulivat yhdistymään kaikki kolme Moren utopiakäsityksessä mainittua tekijää: utopian maantieteellinen sijainti saarella, utopiaan perustuva ideologinen ajattelu ja lopulta utopian tavoittamattomuus.

Viime vuosisadan taitteen Brittiläiseen Kolumbiaan perustettiin useita utopiyhteisöjä. Norjalaisten *Bella Coolan* ja *Quatsinon*, tanskalaisten *Cape Scottin* sekä venäjää puhuvien pasifistien *Doukhobor*-yhteisön rinnalle nousi suomalaissiirtolaisten *Sointula*. Yritys oli eräs radikaaleimmista, olkoonkin, että sillä oli yhtäläisyyksiä muihin alueen etnisiin siirtokuntiin, joilla oli juurensa Skandinaviassa ja Venäjällä. Yhteistä kaikille oli eristyneisyys, yhtenäinen etninen väestö, yhteisöllisyys, halu paeta kapitalismia ja huolehtia itse lasten koulutuksesta.⁶

Kanadan länsirannikolle asettunut Matti Halminen oli haaveillut suomalaisen yhteisöstä jo pidemmän aikaa. Vanhasta maasta muuttaneiden siirtolaisten työ kaivoksissa ja metsätöissä oli vaarallista ja raskasta, ja heitä kohdeltiin mielivaltaisesti. North Wellingtonin kaivoskylässä alkoholia käytettiin runsaasti: tätä edesauttoi kapakoiden sijainti työmaan lähellä sekä se, että oluttehtaat myivät tuotteitaan halukaille velaksi. Samanmielisten tovereidensa kanssa Halmisen kutsui siirtokuntaa johtamaan sanomalehtimies Matti Kurikan, jonka aiempi yritys paremman maailman luomiseksi oli juuri kariutunut Australiassa. Kutsujiensa kustantamana tämä saapui Kanadan länsirannikolle syksyllä 1900.⁷

Suomessa yhteiskunnallisesti aktiivinen Kurikka oli toiminut Viipurin Sanomien ja Työmies-lehden päätoimittajana. Hän osallistui työväenliikkeen toi-

mintaan ja oli perustamassa työväenpuoluetta Helsinkiin vuonna 1898. Kurikan sosialismi ei ollut marxilaisuutta, vaan Kalevi Kalemaan sanoin ”omalaatuinen sekoitus tolstoilais-utopistis-teosofis-sosialistisia ajatuksia”. Kurikka vastusti Helmikuun manifestin vastaista addressia ja kehotti artikkelissaan työväkeä tekemään samoin. Asiasta sukeutuneihin kiistoihin kyllästyttyään hän erosi Työmiehen päätoimittajan tehtävistä. Kun Suomen työväenpuolue lähti marxilaisen sosialismin tielle, muutti Kurikka Australiaan.⁸ Häntä päätoimittajana seurannut A.B. Mäkelä liittyi myöhemmin Kanadassa sointulalaisten riveihin.⁹ Miehet olivat päätoimittajina eri linjoilla sen suhteen, kuinka työväenaaatetta olisi ollut parasta edistää. Myös Sointulassa ajautuivat Mäkelän marxilaiset näkemykset ajan myötä törmäyskurssille Kurikan idealismin kanssa.

Vaikka Brittiläinen Kolumbia on Suomesta maantieteellisesti kaukana, vaikuttivat Sointula-ajattelun taustalla entisessä kotimaassa omaksutut aatteet ja ihanteet. Helsingin työväenyhdistyksen piirissä katsottiin, että valtiollisten oikeuksien hankkiminen työväestölle edellytti sen sivistämistä: tuli kasvattaa kansalaisia valtioon.¹⁰ Myös raittiusaate eli voimakkaana työväenliikkeen piirissä, vaikka aatteen vaikutuksesta olikin liikkeen sisällä erimielisyyksiä. Kurikka valitsi raittiutta puoltavan kannan. Hän kiersi puhumassa sekä perustamassa raittiusyhdistyksiä pitkin Suomea niin kutsuttujen juomalakkojen yhteydessä. Toiminta huipentui Helsingissä 1897, jolloin samassa tilaisuudessa ”tuhatpäinen yleisöjoukko” lupasi lopettaa alkoholinkäytön.¹¹ Kurikka myös kirjoitti aiheesta kirjan, jonka nimi oli *Pois alkoholilin valta!*

Suomessa omaksutut kasvatukselliset ja sivistykselliset päämäärät sekä raittiusaate ovat löydettävissä Sointulan taustalta. Niitä harjoitettiin uudella manteleella jo ennen ihanneyhdyskunnan perustamista. Kaivosmiesten ankaran juopottelun herättämänä perustettiin North Wellingtoniin *Lännen Rusko* (1890) ja Nanaimoon *Allotar* (1891) -nimiset raittiusseurat, joista jälkimmäisen kokoon-tumistilojen yhteydessä oli lukusali ja suomenkielinen lainakirjasto. Sivistystoiminnan tuloksena oli Matti Halmisen mukaan se, ettei suomalaisten tarvinnut kuulla enää niin usein tutuksi tullutta *bad russian finn* -solvausta. Myös musiikkitoiminta aloitettiin: suomalainen torvisoittokunta näki päivänvalon North Wellingtonissa 1898.¹²

Sointula-aatteen edistämiseksi perustettiin *Kalevan Kansa Colonization*

Company ja *Aika*-sanomalehti. Siirtokunnan paikaksi valittu Malcolm Island siirtyi Kalevan Kansan omistukseen Brittiläisen Kolumbian hallituksen kanssa tehdyllä sopimuksella marraskuussa 1901. Kanadan asetuslain perusteella saaren 11 000 hehtaaria maata saatiin ilmaiseksi. Vastineeksi sinne oli asutettava 350 henkeä, jonka lisäksi Kalevan Kansalle myönnettiin verovapaus seitsemäksi vuodeksi. Kaksikymmentäviisi kilometriä pitkä ja neljä kilometriä leveä saari oli jo saanut ylistyslaulunsa Kalevan Kansan laulukirjaan:

*Oi Malkosaari, kätkyt, oi,
Min rannat lainehista soi!
Kun valtameren välkevyö,
Sen ympärillä leikin lyö.
Ja ilma setrin tuoksun saa,
Kun tuuli puita tuudittaa;
Myös ikihongat humuaa¹³*

Kalevan Kansan muutto

*Enpä vaihtaisi vapauttain
Suuren kaupungin hälinään
Täällä rauha on rinnassani
Luonto uhkuvi elämää*

Joulukuussa 1901 purjehti etujoukko saarelle. Heitä seurasivat siirtolaiset Suomesta, Kanadasta, Yhdysvalloista ja Australiasta.¹⁴ Asuinpaikaksi valittiin suojainen lahti saaren eteläpuolella, joka oli karttaan merkitty nimellä Rough Bay. Sitä alettiin kutsua Kotilahdeksi ja sen viereistä nientä Kotiniemeksi.¹⁵ Myöhemmin asutettiin saaren Kalevaksi nimetty länsipää sekä kauempana samalla suunnalla sijaitseva Mitchell Bay.

A.B. Mäkelä kirjoitti Kaapro Jääskeläisen nimellä teoksen *Muistoja Malkosaarelta*, jossa hän kertoo uudesta asuinympäristöstään. Mäkelä kuunteli ympäristöään aktiivisesti, ja raportoi uudesta asuinseudusta teksteissään. Kuvausten perusteella siirtokunta nousi varsin koskemattomaan luontoon: kirjailija kertoo valaiden tunnistamisesta äänten perusteella, merileijonista ja hylkeiden ääntelystä sekä alueen merilinnuista. Lintuparvessa ”huudellaan, kiljutaan, väitellään, puhutaan politiikkaa, ja lauleskellaan. Toisilla on surunvoittoiset, valit-

tavat, toisilla taas hurjan rohkeat ja reippaat meriläislaulut”.¹⁶ Luontokuvaus on inhimillistävä: politikointi ja lauleskelu viittaavat yhteiseen toimintaan, mutta samalla joukosta erottuvat surumielisten tai virkeiden individualistien äänet. Allegorisesti kuvaus sopii Sointulaan. Väkeä oli enimmillään 350, mutta vierailijoita ja uuden elämäntyylin kokeilijoita yhteisön perustamisen jälkeisenä neljänä vuotena enemmän kuin kolminkertainen määrä.¹⁷

Juhannuksena 1902 saarella järjestettiin viisi päivää kestäneet juhlat, jotka jälkeenpäin nimettiin Luomispäiviksi. Raittiusmielisten juhlien aikana laulettiin ja lausuttiin runoja, retkeiltiin ja tarkasteltiin saarta. Salossa liehui siirtokunnan lippu, jossa oli kuvattuna valkoinen saari sinisellä pohjalla. Päällimmäisenä oli kultainen kannel. Yhteisön pääperiaatteista sovittiin ja Kalevan Kansan siirtokunnalle annettiin nimi Sointula.¹⁸ Ehdolla oli myös Kalevala, jossa ”rauha ja sopusointu tulee vallitsemaan”.¹⁹ Kalevi Kalemaan mukaan Sointula-ehdotuksen takana oli tohtori Osvald Beckman, kun taas Donald J. Wilson uskoo Kurikan keksineen nimen. Wilson perustaa väitteensä siihen, että Kurikka uskoi luokkien väliseen harmoniaan, josta nimi juontaisi juurensa.²⁰ On myös esitetty, että nimen pontimena olisi ollut sointuisuus kaikkien kesken, eräänlainen universumin yhteissointu.²¹ Hankkeen edistymistä raportoitiin alusta lähtien *Aika*-lehdessä, jossa myös julkaistiin Kalevan Kansan jäseniksi hyväksyttyjen nimet.

Luomispäiville lähdettiin laivalla Nanaimosta 18.06.1902. A.B. Mäkelän mukaan matkaa tehtiin soittaen ja laulaen. Uskontoon kriittisesti suhtautuvia Kalevan Kansan jäseniä odotti Malkosaaren rantaan laskettaessa epämiellyttävä yllätys. Mäkelän sanoin: ”Meitä tervehdittiin kauhuksemme – kirkonkellojen soitolla”. Sosialisti Mäkelää hirvittäneen äänen lähde ei ollut kirkonkelloissa. Sen sai aikaan pajan edustalla ollut teräskanki, jonka kantavalla äänellä kokki kutsui väkeä ruokailemaan.²² Kirjoittajan reaktiosta käy ilmi, kuinka fyysisen ympäristön lisäksi toiminnot ja niihin liittyvät äänet rakentavat ympäristöä. Entisestä elämästä tutun kirkonkellon ääni kuulosti sopimattomalta työväenlaululle perustuvassa ihanneyhteisössä.

Ajatus paratiisiin paluusta tai paremman tulevaisuuden luomisesta Pohjois-Amerikan mantereella saapui ensimmäisten eurooppalaisten mukana. 1800-luvun kuluessa uusien alueiden valloituskertomukset alkoivat kiertyä teknolo-

gian hyödyntämisen ympärille, sillä tekniikalla voitiin uusi ympäristö muovata aiempaa helpommin ”tyhjältä tilasta sivilisaatioksi”. Keskeisiksi tulivat tarinat kirveestä, teräsaaurasta, höyrylaivasta ja rautatiestä. Tekniikan avulla tapahuneesta valloittamisesta alettiin puhua myös toisena luomisena, joka rakentuu harmoniassa Jumalan ensimmäisen luomisen kanssa.²³ Elementit yhdistyvät Sointula-kertomuksessa: uudisraivaaja-idealitit ponnistelevat uuden yhteisön luomiseksi keskelle asuttamatonta erämaata. Tekninen ja taloudellinen kehitys seuraavat näitä ponnistuksia väistämättä. Esimerkkinä uudesta tulevaisuudesta toimii ihanneyhdyskunnan syntymisen kannalta ratkaiseva kokoontuminen. Tapahtuma nimettiin Luomispäiviksi, vaikkei nimeä sosialistisessa yhteisössä raamatullisessa mielessä käytettäväksi tarkoitettukaan.

Siirtokunnan tavoite omavaraisuuteen muutti saaren ääniympäristön perin pohjin. Malkosaarella toimi yhtä aikaa höyrysaha, puunjalostuslaitos eri koneineen, päre kone, kaksi hinaajaa, paja, valimo, kaksi rautasorvia, höyryllä käyvä kirjapaino sekä peltisepän paja.²⁴ Puutavaran kuljetusta helpottamaan rakennettiin *Steam Donkey* -niminen laite. Tukinvetoon tarkoitettuna, höyryllä toimivan koneen mainitsevat muistelmissaan myös Kaapro Jääskeläinen ja Matti Halminen.²⁵ Lasten koulutus oli ainoa myönnytys, jonka siirtokunta teki ulkopuoliselle yhteiskunnalle. Koulu oli järjestetty muun Kanadan tapaan siten, että opetuskielenä käytettiin englantia.²⁶ Aikuisten opetuksesta huolehti Kurikka.²⁷

Kalevan Kansan jäsenet saivat palkkaa dollarin päivässä. Asunto, vaatetus ja ruoka olivat ilmaisia.²⁸ Kaapro Jääskeläisen mukaan työlaulut olivat käytössä: ”Kun yksi lopetti, alotti toinen. Laulut tosin olivat eri arvoisia, samoin kuin lauluniekatkin, – pääasiana tuntui olevan, että katkeamatta oltiin äänessä”. Jääskeläinen kirjoittaa, että Kalevan Kansan marssia laulettiin torvisäestyksellä työhön mentäessä.²⁹ Uusia muuttajia kehoitettiin *Aika*-lehdessä ottamaan mukaan saarella tarvittavaa tavaraa, mukaan lukien soittimia. Toiveet olivat korkealla, sillä ”Erään amerikkalaisen musiikkiprofessorin muuttaessa Sointulaan tuo hän mukanaan toisen pianon ja noin 50 muuta instrumenttia”. Kurikka ja Mäkelä kirjoittivat näytelmäkappaleita illanviettoja varten.³⁰ Sointula-aatteen jalostavalla vaikutuksella sekä musiikki- ja näyttämötoiminnalla oli juurensa ensisen kotimaan työväenliikkeen sivistämispyrkimyksissä, jotka kehittyivät aluksi rinta rinnan nuorisoseurojen kanssa. Vuosisadan alussa oli molemmille yh-

teistä näytelmäkappaleiden esittäminen, runonlausunta, torvisoitto, lauluesitykset ja puheidenpito.³¹

Musiikilla oli keskeinen rooli yhteisön toiminnassa. Julkaistiin *Kalevan Kansan laulukirja*, jonka lisäksi hankittiin varoja yksinomaan musiikkitoimintaa silmällä pitäen. *Extensionin* suomalaisella haalilla järjestettiin 17.05.1902 ”K. K:n Piaano-Rahaston” illamat, jonka ohjelmaan oli merkitty laulunäytelmät *Puijolla* ja *Hardangerin harjulla*, Kurikan puhe, lauluesityksiä, polkupyörän arvonta ja lopuksi tanssia. Ellen McKela lauloi ”liikuttavan tunteellisesti *Woi Malkosaa-ri sointula*”, joka oli Kurikan sanoitus lauluun *Laps’ Suomen älä vaihda pois*.³² Kalevan Kansan potretissa vuodelta 1903 ovat puhaltimet soittajineen sijoitettu eturiviin ”band-master” Voitto Peipon ympärille muiden siirtokuntalaisten jäädessä taaemmaksi. Torviseitsikosta tuttujen puhaltimien lisäksi kuvasta erottuu kaksi klarinettia.³³ Idealistisen Kurikan ja pragmaattisen Mäkelän ensimmäinen kiista koski todennäköisesti henkisten arvojen korostamista materiaalien sijaan. Kun Mäkelä lähetettiin pianonostoon Vancouveriin, hän toimitti saarelle kymmenen lehmää. ”Maidon suihkuaminen lypsinkiuluun” ei ollut sitä musiikkia, jota Kurikka kaipasi. Piano tosin hankittiin myöhemmin.³⁴ Kurikan pianonnostus eroaa tuon ajan Suomen työväenliikkeen sivistyspyrkimyksistä siten, että työväenliikkeen musiikkitoiminnassa ei pianoa juurikaan käytetty.

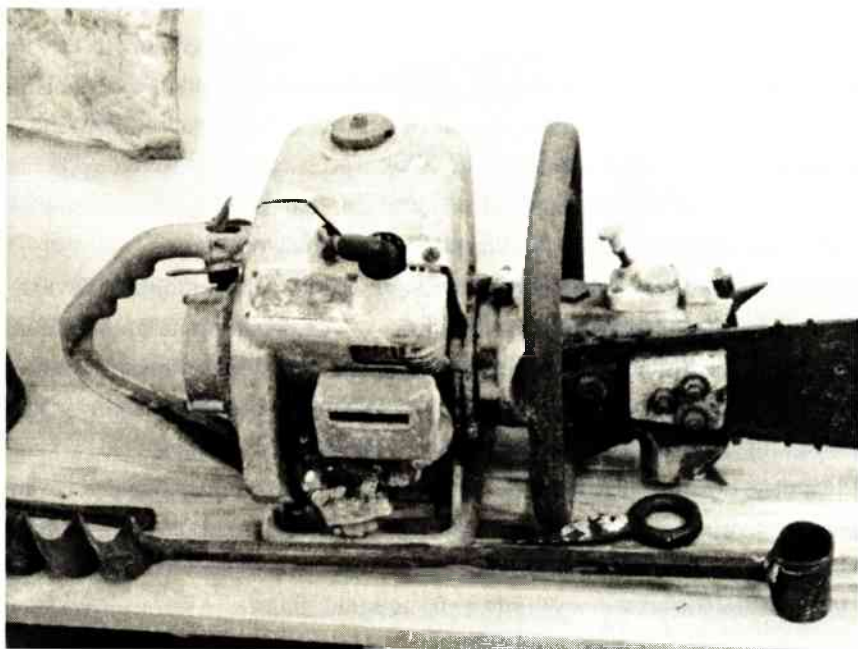
Järjestökulttuurille on ominaista musiikin välineellisyys. Musiikkia ei harrasteta sen itsensä takia vaan siksi, että se palvelee järjestön päämääriä.³⁵ Tämä oli havaittavissa myös Sointulassa. Kirjeessään Arvid Järnefeltille Kurikka houkutteli entisen kotimaansa sivistyneistöä muuttamaan Sointulaan. Hän kaipasi taidetta ja musiikkia osaamiensa ”jonkin pianopätkän ja renkutuksen” sijaan. Henkistyneeseen Sointula-aatteeeseen sopimatonta oli sekin, että ”miehet laulelevat rivouksia, istuvat pöydillä, kiroilevat ja syljeskelevät permannolle”.³⁶ Kurikan omat soittotaidot tai miesten rajallinen repertuaari eivät kirjeen perusteella riittäneet musiikiksi Sointulassa.

Vanhat tavat istuivat sitkeässä, eikä niiden muuttaminen käynyt käden käänteessä. Miesten tupakankulutukseen ja noitumiseen kiinnitettiin huomiota myös *Aika*-lehdessä. ”Tasan uhraukset” -otsikolla julkaistun arvokeskustelun allekirjoittajina olivat ”Sointulan naiset”.³⁷ Kirjoittajat näkivät että, ”sopu-sointu” rakentuu lauseille ja että sopimaton kielenkäyttö vaikuttaa nousevaan suku-

polveen. Asia pyrittiin saattamaan ”rakkaiden veljemme huomioon, jotka vielä nikotiini-himonsa uskollisena palvelijoina häiritsevät meidän sointu-aistiamme rivoilla puheillaan ja kirouksillaan”. Sointulalaisuutta tuotettiin puheissa, runoissa, lauluissa ja näytelmäkappaleissa, joiden avulla Malkosaaresta rakennettiin suojaavaa paikkaa pahalta suojassa, eräänlaista ”lapsuuden ihanne-mielikuvaa.”³⁸ Tähän idylliin löi riitasoinnun miesten kirolu.

Saarelle rakennettiin kolmikerroksinen yhteisasumus asuntopulaa lievittämään. Kiireen vuoksi materiaalina jouduttiin käyttämään tuoreita lautoja. Puun kutistuessaa jäi lautojen väliin raot, ja huonon äänieristyksen vuoksi rakennus nimettiin Melulaksi. Asuintilojen lisäksi Melulaan oli sijoitettu konttori ja kokoushuone. Kesken kokouksen 29. 01. 1903 rakennus syttyi tuleen. Palossa kuoli yksitoista ihmistä, joista kahdeksan lapsia. Melulan mukana paloivat Kalevan Kansan tilikirjat, mikä sai aikaan ilmeisen perättömiä huhuja siitä, että Kurikka olisi itse sytyttänyt palon. Vaikka tulipalon jälkeiset riidat ja niiden selvittely eivät kaataneet yhteisöä, ne vaikuttivat yleiseen mielialaan sekä Kurikan ja Mäkelän väleihin.³⁹

Omaehtoisen elämän pyrkimyksistä huolimatta sointulalaiset kävivät kauppaa saaren ulkopuolisten kanssa. Paikan sijainti etäällä Vancouverista ei ollut edullinen tukinuittoa ajatellen ja Kurikan solmimat, taloudellisesti kannattamattomat sitoumukset Vancouverin kaupungin kanssa kuumensivat välejä entisestään.⁴⁰ Myös Kurikan radikaalit ajatukset vapaasta rakkaudesta herättivät ristiriitaisia tunteita. Vaikkei saarella tiettävästi promiskuiteettia harjoitettu, käytettiin Kurikan kirjoituksia surutta hyväksi riitatilanteissa. Kiistakumppani Mäkelän sanoin Kurikan kääntämien tekstien myötä *Aika*-lehti ”muodostui melkein kättilökirjaksi”.⁴¹ Taloudelliset ja ideologiset riidat kiristyivät ajan myötä siihen pisteeseen, että Kurikka kannattajineen oli pakotettu lähtemään saarelta syksyllä 1904. Viimeinen yhtiökokous pidettiin 1905. Kalevan Kansan sävelmiä alettiin korvata työväenlauluilla, joiden lisäksi ryhdyttiin sepittämään materiaalia *Sointula*, *Sointula* -nimiseen uuteen laulukirjaan.⁴² *The Sointula Socialist Club* perustettiin 1907.⁴³

Työkaluja, Sointula Museum. (Kuva: Heikki Uimonen)

Elinkeinot ja innovaatiot

*Siellä kaupan katuloilla
Ihmis-joukot ne virtailee
Katse kasvoilla kalvakoilla
Elon kurjuutta ilmaisee*

Yhteisön hajoamisen jälkeen jatkettiin Kalevan Kansan aikana aloitettuja metsätöitä. Höyryllä toimivan tukinvetokoneen, *Steam Donkeyn*, lisäksi ääniympäristöä muuttivat moottoritoimiset sahat. Eräs varhaisimmista lienee ollut *Wee McGregor*: suurikokoinen laite, jonka avulla ruvettiin tekemään polttopuita kaksikymmenluvulla.⁴⁴ Tukinajossa tarvittavat kuorma-autot lisääntyivät vuosina 1934–1937, kun saaren ulkopuolinen *Pioneer Logging Company* aloitti toimintansa. Sointulan ensimmäinen auto, tavarankuljetukseen hankittu kuormuri, oli hankittu jo 1922. Kanadan hallitus antoi tukea tieverkon kunnossapitoon neljäkymmenluvulla, kun autojen määrä saarella ylitti määrärahoihin tar-

vittavan lukumäärän. Sorateiden määrä lisääntyi, ja ne yhdistettiin Malkosaa-ren lukuisiin metsäautoteihin. Jokunen tieosuus päällystettiin asfaltilla.⁴⁵

Sointulan varsinaiseksi pääelinkeinoksi muodostui kuitenkin kalastus.⁴⁶ Sääntöjen mukaan kausi aloitettiin yleensä kesäkuun kolmantena sunnuntaina, kun kalatehtaalta oli ammuttu merkkilaukaus kuuden aikaan aamulla. Akustis-ta signaalia käytettiin siksi, että harvalla kalastajalla oli kelloa käytössään. Vähi-tellen ammatinharjoittaminen koneellistui: kaksikymmenluvulla alettiin käyt-tää *Easthope* ja *Vivian* -polttomootoreita, jotka korvasivat purjeet ja aivot sekä lisäsivät alusten määrää ja niiden liikkuvuutta.⁴⁷

Laivanrakennus aloitettiin vuonna 1918 varsin pragmaattisista syistä: lai-va oli halvempi tehdä itse kuin ostaa valmiina. Parhaimmillaan saarella toimi yhdeksän telakkaa.⁴⁸ Vancouverissa kehitetyn *Easthope*-polttomootorin lisäk-si toinen oleellisesti kalastusta tehostanut innovaatio oli lähtöisin Brittiläises-tä Kolumbiasta. Sointulalainen Laurie Jarvis (Järveläinen) suunnitteli ja rakensi kolmekymmenluvulla Fordin A-mallin moottorin avulla rummun, joka helpotti verkon laskua ja nostoa. Laajalle levinneen keksinnön ansiosta kalastus tuli vä-hemmän riippuvaiseksi säästä ja vuoroveden vaihtelusta.⁴⁹

Kaksikymmenluvun kalastajat käyttivät sumuisella säällä navigointiin ja yh-teydenpitoon puhallettavia sumusireineitä. Näitä pellistä tehtyjä kartioita kut-suttiin "hootereiksi".⁵⁰ Neljäkymmenluvulla otettiin käyttöön kookkaat putki-radiot, jotka vaihdettiin ajan myötä pienempiin transistorilaitteisiin.⁵¹ Radiota saatettiin käyttää satunnaisesti myös muuhun kuin yhteydenpitoon. Sääntöjen mukaan laitteella sai lähettää ainoastaan puhetta, mutta silloin tällöin soitottai-toinen kalastaja soitti viulullaan polkan muiden kalastajien viihdykkeeksi. Vaik-ka radio yhtäältä lisäsi ja monipuolisti yhteisön akustista kommunikaatiota, se toisaalta vähensi sitä. Sointulan ja Vancouver-saaren välisessä salmessa kulke-neiden alusten äänimerkit hiipuivat radioiden ja tutkien käyttöönoton vuoksi. Akustisia signaaleja käytetään edelleen, muttei siinä mittakaavassa kuin aiem-min. Ennen oli mahdollista päätellä sumutorvilla annettujen merkkien perus-teella esimerkiksi ohi matkaavan tukkilautan pituus.⁵²

Sosiaalinen ja taloudellinen rakenne ilmenevät yhteisön akustisissa rytmeis-sä.⁵³ Sointulassa merkittävin yksittäinen vaikuttaja on kalastus. Vuorokautis-ten akustisten rytmien lisäksi äänet kuuluvat viikoittaisina, kuukausittaisina tai

vuotuisina sykleinä. Kahdeksankymmenluvulla viikoittaiset pyyntimatkat alkoivat sunnuntai-iltana ja päättyivät torstaina alkaakseen viikonlopun jälkeen uudelleen. Vuoden aikana kalastettiin helmikuusta marraskuuhun, kunnes joulukuussa laivat jäivät pidemmäksi aikaa rantaan. Sointulan elämä vilkastui: aikaa vietettiin sukulaisten ja ystävien kanssa ja järjestettiin juhlia – ”tuntui, että oli joulukuukauden”. Vuoden alusta sykli käynnistyi uudelleen.⁵⁴

Kylälle ominainen ääni on lähtöisin kalastusalusten moottoreista. Siitä pidetään, sillä taloudellisen hyvinvoinnin lisäksi ääni yhdistyy turvallisuuden tunteeseen. Moottorien jyrinä kertoo, että kalastajat palaavat mereltä turvallisesti kotisatamaan.⁵⁵ Vaikka diesel-moottorit alkoivat korvata bensiinikäyttöisiä koneita jo kolmikymmenluvulta alkaen, oli muutos Sointulassa hitaampi.⁵⁶ Dieselieihin siirtymistä edesauttoi se, että ne olivat ”gäsliinikoneita” varmatoimisempia. Samalla ne kuitenkin olivat myös voimakasäänisempiä: vuodesta 1953 työskennellyt kalastaja vaihtoi laivansa koneen kuusikymmenluvulla diesel-moottoriin, jonka ääni aiheutti hänelle ajan myötä kuulon aleneman.⁵⁷

Saaren asukkaat muistavat vanhojen bensiinimoottorien äänen vielä viisikymmenluvulta siitä, että dieseliä hiljaisemman koneen ääni oli helposti tunnistettavissa. Myös yksittäiset moottorit oli mahdollista erottaa toisistaan. Sointulan koulussa työskennellyt opettaja kertoi tarinaa oppilaastaan, joka kesken oppitunnin ponkaisi ylös ja ilmoitti, että hänen isänsä on tulossa kotiin. Poika oli tunnistanut isänsä aluksen moottorin äänen perusteella.⁵⁸

Alueen vuotuisiin akustisiin rytmeihin vaikuttavat kalastuksen ohella myös muut siihen liittyvät toimet. Laivanrakennus on hiipunut Sointulassa, joten sen vaikutusta ääniympäristössä ei enää kuule. Sen sijaan aluksia huolletaan: pesurien, takomisen ja hitsauslaitteiden äänet ennakoivat alkavan kesän kalastuskautta.⁵⁹ Kalatalouden merkityksestä yhteisölle kertoo Sointulan tärkeimmän juhlan ajankohdan vaihtuminen. Vapun yhteyteen kuulunut vapaapäivä ja siihen liittyvä juhlinta siirrettiin kuusikymmenluvun lopulla elokuulle ja nimettiin *Salmon Day*:ksi. Ajankohdaksi valittiin loppukesä sen vuoksi, että kalastusalueet olivat pyyntireissullaan tuohon aikaan Sointulan kohdalla.⁶⁰

Kalastuksen ollessa tuottoisaa kuusi- ja seitsemänkymmenluvulla ympäristöäänänten määrä ja voimakkuus lisääntyivät. Vaurastuneet nuoret hankkivat ajoneuvoja, joilla ajettiin lujaa eikä onnettomuuksiltakaan välttytty. Sointula oli

tuolloin nykyistä huomattavasti meluisampi ja liikenteestä johtuen vaarallinen-kin. Taloudellisesti kannattavina aikoina saarella toimi kaksi kalankäsittelylaitosta kahdenkymmenen vuoden ajan. Molemmat yhteisön perusäänet katosivat, kun laitokset suljettiin kalatalouden laskusuhdanteen aikaan yhdeksänkymmenluvun lopulla. Niiden mukana hävisivät trukkien ja liikenteen äänet, työmiesten huudot ja nostureiden vinkuminen. Äänet edustivat hyvinvointia, vaurautta, järjestystä ja vakautta. Turvallisuutta ei niinkään, sillä kalastajana työskennelleen naisen mukaan kalastusta ei voi ajatella turvallisena elantona.⁶¹ Myös Kanadan hallituksen säädökset vaikuttivat alueen pääelinkeinoon. Lohikannan suojeluun liittyvät toimet jättivät työttömiksi osan Sointulan kalastajista, eivätkä kaikki olleet yhtä mieltä siitä, että suojelu tehtiin parhaalla mahdollisella tavalla.⁶² Taajaman nykyinen hiljeneminen koetaan seurauksena taloudellisesta taantumasta. Jopa aiemmin epämiellyttäväksi koettua autojen melua voi tulla ikävä. Hiljaisuus viestii siitä, että nuoret puuttuvat – heille ei ole paikkakunnalla työtä tarjolla. ”Tällä hetkellä tuntuu, kuin koko kylä odottaisi...”⁶³

Kalastuksen rajoitukset vähensivät epäilemättä myös vedessä kantautuvien äänten määrää. Valaiden kommunikointiääniä alueella tallentavan tutkijan mukaan ihmisen toiminta kuuluu veden alla. Valaiden, delfiinien, pikkukalojen ja katkarapujen aiheuttamien äänten lisäksi pinnan alla etenevät hinaajien ja risteilyalusten moottoriäänet. Niiden esiintyminen on syklistä, sillä kesäaikaan moottoriääniä on enemmän talviaikaan verrattuna. Koneen äänten ohessa aluksista kantautuu veteen muutakin ääni-informaatiota. Tallentajan hydrofoni oli poiminut veden alta musiikkia, joka oli kantautunut kilometrien päässä kulkevan laivan salongista.⁶⁴

Meriyhteisöissä yleinen sumutorvi sijaitsi Malcolm Islandin länsikärjessä lähes sadan vuoden ajan, vuonna 1905 rakennetun Pulteney Pointin majakan yhteydessä. Sumutorvena käytettiin *Lothrop*-nimistä laitetta, joka on 52 x 42 x 24 sentin kokoinen, punaiseksi maalattu puulaatikko. Laatikon kanteen on kiinnitetty nahkainen kantolenkki ja kojeen kyljessä olevalla kahvalla käytetään sisällä olevaa paljemekanismia.⁶⁵ Käsikäyttöisen laitteen lisäksi käytössä oli automaattisesti toimiva sumukello. Kirjailija, kansatieteilijä ja arkeologi Sakari Pälsi kertoo muisteluissaan vierailleensa majakalla kaksikymmenluvulla, jossa ”Vedimme sumukellon käyntiin, luoteesta ajautuvan usvapilven varalta [...]”. Ky-

seessä on mahdollisesti majakan valonheittimeen kuulunut laitteisto, jota käytettiin kellokoneiston avulla.⁶⁶

Pulteney Pointin majakka automatisoitiin vaiheittain 1960-luvun lopulta alkaen. Muutos oli yhteydessä Kanadan liikenneministeriön päätökseen automatisoida rannikon asemat. Vajaat neljäsataa kilometriä etelämpänä Vancouverissa vaihdettiin vuoden 1912 sumutorvi hiljaisempaan ja korkeaaäänisempään signaaliin vuonna 1976. Kaksikymmentä vuotta myöhemmin sekin sai väistyä heikompiäänisen ja sähköisesti toimivan signaalin tieltä.⁶⁷

Automatisointia edeltävänä aikana laitteet käynnistettiin manuaalisesti, jolloin asemilla työskenteli kaksi tai kolme miestä. Pulteney Pointin majakanvartijan mukaan kompressoritoiminen sumutorvi korvattiin elektronisella 1998, muilta rannikon asemilta oli torvet poistettu kokonaan. Muutos johtuu navigointilaitteiden kehittymisestä, joskin päätös sumutorvien vaihtamisesta tehtiin osin taloudellisin perustein. Sähköllä toimivat laitteet tarvitsevat vähemmän huoltoa kompressoritoimisiin verrattuna. Uusi laite ottaa virran aurinkopaneelista siinä missä aiempi tarvitsi toimiakseen polttoainetta.⁶⁸

Paitsi toimintaperiaatteeltaan erosivat sumutorvet toisistaan myös äänellisiltä ominaisuuksiltaan. Nykyisin käytössä olevan merkinantolaitteen ääni on korkeampi ja suuntaavampi aiempaan verrattuna. Uusi ääni ei myöskään kaiu, toisin kuin vanhan torven antama signaali. Erot äänenvoimakkuudessa ovat huomattavia: käytöstä poistetun sumutorven ääni kirjaimellisesti tärisytti majakanvartijan asunnon ikkunoita eikä keskustelu ollut mahdollista laitteen käynnistyttyä. Alueen urheilukalastajat ovat harmitelleet uuden sumutorven heikompa ääntä vanhaan verrattuna, sillä ammattikäytössä yleisiin navigointilaitteisiin ei harrastajakalastajilla ole varaa.⁶⁹ Urheilukalastuksen yleistyminen on tuonut yhden signaalin lisää muuten vähentyneeseen akustiseen kommunikatioon. Ammattikalastajien on pidettävä aluksessaan paineilmalla toimivaa merkinantotorvea muiden vesilläliikkujien varalta. Vakuutus ei korvaa verkolle aiheutettua vahinkoa, jos laite puuttuu veneestä.⁷⁰

Sointulan asukkaat suhtautuivat kielteisesti majakan saneeraukseen ja sumutorvien vaihtamiseen. Aiemmin käytössä olleen sumutorven ääntä pidettiin poikkeuksesta parempana suhteessa uudempiin signaaleihin. Vanhan sumutorven soittama intervalli oli kohtalokkaan kuuloinen, hitaasti laskeva pieni se-

kunti, jota kuvailtiin sellaisilla adjektiiveilla kuin tuudittava ja mystinen, kauris ja syleilevä sekä turvallinen ja kodikas. Talviöisin sen äänestä oli mahdollista ennustaa seuraavan päivän lumisade. Sointulan taajaman eteen sijoitettu uusi sumutorvi soitti laskevaa suurta terssiä. Sen ääntä verrattiin kipeän lehmän amumiseen tai kiimaiseen hirveen.⁷¹

Epämiellyttävän äänen lisäksi uuden sumutorven toiminta oli epävakaista. Signaali käynnistyi satunnaisesti ja saattoi aloitettuaan vonkua kaksi aurinkoista päivää peräjäkeen. Laitteesta valitettiin viranomaisille, mutta yhteydenotot eivät johtaneet toivottuun lopputulokseen. Toistuvaan meluun kyllästyneet sointulalaiset ratkaisivat asian lopulta varsin suorasukaisesti: joku saarelaisista ajoi veneellä sumutorven viereen ja ampui laitteen kappaleiksi. Osa sointulalaisista muisteli, että laite ammuttiin hajalle useammin kuin kerran.⁷² Uudet sumutorvet saivat aikaan myös toisentyyppistä äänimaisema-aktiiviteettia. Majakan automatisoinnin vastustajat sytyttivät sumutorven sähköisesti toimivan sensorin alle nuotion, jolloin savu sekoitti automatiikan ja laite käynnistyi ilman kosteudesta riippumatta. Majakanvartija kirjasi toimintahäiriöt päiväkirjaansa ja välitti tiedon eteenpäin. Aktiivisella häirinnällä saatiin vanhan sumutorven käyttöä jatkettua usealla vuodella.⁷³

Haalitoiminta

*Täällä tahdon olla aina
Kuulla ääntä sointuisaa
Kuinka laineet rannikolla
Vastaa honkain huminaa*

Elinkeinoelämän äänten ohessa Sointulan akustinen omaleimaisuus kuului kulttuuririennoissa. Tässä suhteessa keskustassa sijaitsevalla haalilla (FO Hall) oli keskeinen sija vuosisadan alusta aina kuusikymmenluvulle saakka. Talolla oli tapahtumia miltei joka ilta: harrastettiin urheilua, järjestettiin kielikursseja ja osallistuttiin yhteisiä asioita koskeviin keskustelutilaisuuksiin. Häät, hautajaiset ja lasten syntymät olivat itsestään selvästi yhteisöllisiä tapahtumia – varsinaisia kutsuja ei lähetetty satikka että niitä olisi odotettu. Talon yhteydessä oli myös kirjasto. Poliittinen vakaumus, kieli ja kulttuuri yhdistyivät haalilla ja

etenkin vappu oli sosialistisessa Sointulassa huomattava juhla: ohjelmaan kuului kulkue, runonlausuntaa, urheilukilpailut ja puheiden pitoa.⁷⁴ Elokuvanäytökset aloitettiin kolmikymmenluvun puolessa välissä. Virta projektoreihin saatiin generaattorista, sillä Sointula oli vielä tuohon aikaan sähkönjakelun ulkopuolella.⁷⁵

Sointula Band perustettiin 1917, ja se toimi eri kokoonpanoin 1940-luvun lopulle saakka. Vuonna 1932 otetussa kuvassa orkesteri poseeraa haalin portaila. Kokoonpano noudattelee tuplattua torviseitsikkoo bassotorvea lukuun ottamatta: kolmetoistamiehiseissä yhtyeessä on mukana kornetit, alttorvet, tenoritorvet ja baritonitorvi. Kuusi vuotta myöhemmin ilmestyivät vappuorkesteriin trumpetti, vetopasuuna ja rumpu muiden soittimien rinnalle.⁷⁶ Paula Wildin mukaan soittimina käytettiin haitaria, pianoa, rumpuja, saksofoneja, vetopasuunoita ja trumpetteja.⁷⁷ Näin on saattanut ollakin, mutta kuvien perusteella on epätodennäköistä, että kaikkia olisi käytetty yhtä aikaa samassa orkesterissa. Viimeistään viisikymmenluvulla soitettiin rumpuja, saksofonia, pianoa, mandoliinia, banjoa, haitaria ja viulua. Ohjelmisto koostui suomalaiseksi mielletystä tanssimusiikista ja jazzista.⁷⁸

Muun tarjonnan puuttuessa sointulalaiset olivat omatoimisia ohjelmatoiminnan suhteen. Malkosaarelaiset paitsi näyttelivät myös kirjoittivat osan lauluja sisältävistä teatterikappaleista. Esitysten jälkeen oli vuorossa paikallisten soittajien tahdittamat tanssit. Orkesterien jäsenet soittivat muiden töidensä ohella, eivät ammatinharjoittajina, vaikka esiintymisestä pientä korvausta maksettiinkin.⁷⁹ Jotkut soittajista ottivat instrumenttinsa mukaan pyyntimatkoille ja musisoivat kalastuksen välisinä aikoina. Musiikkitoiminnan yhteisöllistä luonnetta kuvaa tarina sointulalaisen pelimannin kadottamasta viulusta. Instrumentin upottua kalastusaluksen myötä keräsivät muut kalastajat kolehdin ja tilasivat kadonneen tilalle uuden. Viulistia tarvittiin haalille soittamaan häitä.⁸⁰ Joskus aamuviihteen kestäneisiin illanviettoihin osallistuivat lähestulkoon kaikki: lapsille oli järjestetty oma huone, jonka lattialle oli laitettu patjoja nukkumista varten. Peitoksi riittivät vanhempien takit.⁸¹ Vanhemmalle jälkikasvulle järjestettiin sunnuntaisin tanssikursseja, joita kutsuttiin nimellä *Children's Club*.⁸²

Levymusiikin soitto aloitettiin varsin varhaisessa vaiheessa, mutta sitä kuuli harvoin. Sointulan museossa näytteillä olevaa gramofonia vuodelta 1911 käytti

tansseissa itse A.B. Mäkelä.⁸³ Mäkelä jopa onnistui hankkimaan itselleen potkut gramofoninsoittajan toimesta, sillä hän oli soittanut ”sentimentaalisen kappaleen vastoin lattiamiehen määräyksiä”. Mäkelä sai lähteä riidan jälkeen.

Gramofonien yleistyminen lienee ollut ripeää, sillä myös alueen intiaanit kuljettivat laitetta mukanaan asioidessaan Sointulan osuuskaupassa.⁸⁴

Vielä viisikymmenluvulla haalitoiminta oli aktiivista. Sointulalaisten muistot liittyivät useasti lauantaisiin elokuviin ja niitä seuranneisiin tansseihin, jolloin suomalaisen musiikin soidessa oli hyvä tanssia ”kaikkia niitä mukavia tansseja”.⁸⁵ Nuoruutensa kuusikymmenluvun taitteessa elänyt mies muisteli lapsuuttaan, johon liittyivät kiinteästi suomalaiset sävelmät ja mielikuva ”isoäidistä tanssimassa musiikin soidessa”.⁸⁶ Sama musiikki nykyisin kuultuna palauttaa muiston mieleen, vaikka kertoja ei itse suomalaisia sävelmiä mielimusiikkinaan kuuntelekaan. Melodiat toimivat muistin lukkojen avaajina ilman, että niistä tarvitsee erityisesti pitää. Harvemmin kuultuna äänen vaikutus vielä voimistuu, sillä äkillinen miellelyhtymä saattaa herättää alkuperäisen muiston tehokkaammin kuin jos aistiärsyke olisi jatkuvasti saatavilla.⁸⁷

Haalilla esiintyneet orkesterit soittivat akustisesti, kunnes kuusikymmenluvulla alettiin käyttää äänentoistoa. Äänenvoimakkuuden kasvu oli radion ja television ohella yksi syy toiminnan hiipumiseen. Uudet esiintyjät tulivat saaren ulkopuolelta ja tilaisuuksissa ryhdyttiin käyttämään äänitettyä musiikkia aiempaa runsaammin. Myös keskustelu hankaloitui, minkä vuoksi osa haalilla käyneistä sointulalaisista siirtyi soittamaan akustista musiikkia koteihin.⁸⁸

Yksityisestä musisointitilanteesta on säilynyt nauhoitus *Sointula on Sointula* -nimisestä laulusta (ks. liite). Säestyksettömässä esityksessä kuvataan elämää viisikymmenluvun Sointulassa varsin poikkeavalla tavalla verrattuna Kalevan Kansan runoihin tai työväenlaulujen idealismiin. J.A. Tannerin *Nujula*-nimiseen kuplettiin ovat fingliskankielisen sanoituksen laatineet saaren musiikkielämässä aktiivisesti toimineet Hannes Myntti ja Lempi Blid. Tekstintekijät dokumentoivat keveään sävyyn saaren elämää: Kurikan ansiot huomioidaan sekä Loikkarinkatu, jolla nykyisin tarkoitetaan *1st Street* -nimistä rantatietä. Alkuperäisen nimensä tie sai Kalevan Kansan hajottua. Vaihtoehtoisen selityksen mukaan nimi tuli lätäköistä ja kadulla käyskennelleistä lehmistä.⁸⁹ Laivanrakennus ja tuohon aikaan uusi tekninen innovaatio, puhelin, mainitaan laulussa. Alert

Bay on läheisellä saarella sijaitseva kylä, ja *Catalalla* tarkoitetaan höyrylaivaa, joka toimitti tavaraa Sointulaan. Maininnan arvoisia ovat myös alkoholin käyttö ja kirkonpalvelijan käynti: Kalevan Kansan raittiusaate ja antiklerikalismi oli vaihtunut viidessäkymmenessä vuodessa vesillelaskuryppyyn ja saarella vierailevaan pappiin.

Sointulan edustuksellinen musiikki

*Siellä paheen pesät suuret
Siellä kirkot ja kapakat –
Kaiken kurjuuden alkujuuret
Lohduttajat ne kavalat*

Burt Feintuch julkaisi tutkimuksen Sointulan musiikista vuonna 1973. Työstä ilmenevät musiikin sosiaaliseen luonteeseen vaikuttavat tekijät, kuten maantieteellinen eristyneisyys, vähäiset yhteydet joukkotiedotusvälineisiin ja yhden etnisen ryhmän keskeinen rooli. Vaikka joukkotiedotusvälineiden käyttö oli vähäistä, se mainittiin haalin käyttöä vähentävänä tekijänä.⁹⁰ Maantieteellinen eristyneisyys oli tosin osaksi taaksejäänyttä elämää jo tutkimuksen teon aikaan, sillä Vancouver Islandin Kelsey Bayhin pääsi lautalla ja Alert Bayhin venetaksilla, kuten artikkelistakin ilmenee.

Feintuch esittelee artikkelissaan kodeissa tapahtuvaa yhteismusisointia. Soittajien repertuaaria selittää ja yhtenäistää se, että he muistivat kappaleet nuoruudestaan joko Suomesta tai Pohjois-Amerikan suomalaisten yhteisöistä. Uudet laulut opittiin levyiltä tai kirjoista, ja kappaleet esitettiin suomeksi. Nuotikirjoja saatettiin käyttää muistinvirkistäjinä jo tutuille sävelmille, mutta uutta materiaalia niistä ei juurikaan opeteltu. Soittotilaisuuksissa puhuttiin englantia sen vuoksi, että kaikki musisointiin osallistuneet eivät olleet suomenkielentaitoisia. Repertuaariin sisältyi useita ruotsalaisia sävelmiä, jotka opittiin ruotsalaissyntyisen sointulalaisen avulla. Illanvietot olivat vapaamuotoisia kokoontumisia, joihin kuului myös muuta seurustelua, ruokailua ja tanssia.

Feintuch luonnehtii haastattelemiaan soittajia von Sydowin *passiiviset perinteen kannattajat* -käsitteellä. Passiiviset perinteen kannattajat tuntevat musiikin, mutta heitä ei pidetä varsinaisesti esiintyjinä.⁹¹ Sointulan kohdalla käsit-

teen käyttö on hieman ongelmallista, sillä myös kotimusisoijat saattoivat esiintyä haalilla. Eräs Feintuchin haastateltavista, nyt yhdeksänkymmentävuotias mies, soitti haalilla viisikymmenluvulta eteenpäin. Soittajana hän oli itseoppinut ja omaksunut musiikin korvakuulolla tovereiltaan. Hän myös välitti vanhaa haalirepertuaaria soittajatovereilleen varsin aktiivisesti.

Haitaristina ja viulistina toimineen pelimannin opettamiin sävelmiin nojaa myös *Hilltoppers*-orkesteri, joka jatkaa kotimusisoinnin perinnettä kaksituhattaluvulla. Orkesteri sai alkunsa, kun paikalliset soittajat ryhtyivät musisoimaan nuoruutensa tanssimusiikkia ja haalilla esittämiään sävelmiä. Enimmillään yhtyeeseen on kuulunut yhdeksän henkeä, jotka soittavat haitaria, viisikielistä banjoa, mandoliinia, viulua ja kontrabassoa sekä laulavat. Osa soittajista asuu Sointulan ulkopuolella. Orkesteri on julkaissut kaksi omakustanne-cd:tä, *Hilltoppers at the Sointula Fire Hall* ja *Island Joy (Fresh from Loretta's Kitchen)*, jotka sisältävät suomalaisia kansansävelmiä ja populaarimusiikkia eri vuosikymmeniltä sekä itse sävellettyjä kappaleita. Toiminnassa on mukana Feintuchin mainitsema sosiaalisuus: viimeisimmän tallenteen saatesanoissa mainitaan koontumiset kahdentoista vuoden aikana Lorettan keittiössä, tarinointi ja ”vahva suomalainen kahvi”.

Hilltoppers vieraili *Kaustinen Folk Music Festival*illa kesällä 2003. Omien esiintymisiensä lisäksi muusikot säestivät kanadansuomalaista *Purpurit*-kansantanssiryhmää. Tanssiryhmä valitsi esityksessä soitettavat kappaleet, joilla säestettiin muiden muassa Sointulan siirtokunnan tapahtumia kuvaavia tansseja. Eräs naispuolista soittajista koki hyvin voimakkaana *Peltoniemen Hintriikan surumarssin*, kun sitä soitettiin Melulan paloon liittyvien tapahtumien taustalla.⁹² Kaustisen-esiintymisen yhteydessä sointulalaisuutta tuotettiin muutenkin kuin musiikillisesti. Sysäyksen soittajien ja heidän soittamansa musiikin välisen suhteen pohdintaan antoi epävirallisesti ja kärkevästi yhtyeen esiintymistä kommentoinut festivaalijärjestäjä. Sointulan menneisyydestä perillä ollut henkilö kutsui yhtyettä ja yhtyeen soittamaa musiikkia vanhanaikaiseksi suhteessa nyky-Suomessa soitettavaan musiikkiin. Kritiikin kohteeksi joutui jopa Sointulan lippu, jossa kuvattu kantele oli hänen mielestään epäaito.⁹³

Kohtaaminen oli kahdelle Yhdysvalloista Sointulaan muuttaneelle *Hilltoppers*-soittajalle mieleenpainuva. Kritiikin vastaanottamisen kynnyistä madal-

si se, että jo pelkästään esiintyminen Kaustisella jännitti ja "tuntui huijauksesta" sen vuoksi, että festivaalin musiikkitarjonta koettiin hyvin korkeatasoiseksi. Saamaansa kritiikkiin he vastasivat, että yhtye esittää musiikkia, jonka suomalaiset jättivät heille – siitä eteenpäin orkesteri on kulkenut omaa polkuaan. Suomalaisia he eivät ole, mutta pitävät soittamastaan musiikista. Sointulan eristyneisyyden mielletään vaikuttaneen *Hilltoppersien* musiikin kehittymiseen: soitajien mukaan musiikki tuli siirtolaisten mukana, mutta koska yhteys Suomeen on katennut, on uudempaa musiikkia tätä nykyä hyvin vähän tarjolla. Kappalet ovat myös muuttaneet muotoaan *Hilltoppersien* sovituksissa. Repertuaariaan he kuvaavat suomalaiseksi, jossa on mukana kantrivaikutteita johtuen banjosta, musiikin bassolinjoista ja kitaransoittotyylistä.⁹⁴

Orkesteri tuo sointulalaisuutta kuuluvaksi purpurin säestäjänä ja Sointulassa soitettun musiikin ylläpitäjänä ja uudistajana. *Hilltoppers* on tuonut kappaleisiin uusia sovitusratkaisuja ja instrumentteja, joilla musiikkia ei ole ennen saarella soitettu. Suhde suomalaiseen musiikkiin ja siinä tapahtuneisiin muutoksiin on kunnioittava, kuten Kaustisen-esimerkki osoittaa. Yhtye soittaa kuuluvaksi mennyttä Sointulaa ja siten toimii siteenä kadonneen ja nykyisen äänimaiseman välillä. Kuten sointulalaisen miehen kommenteista ilmeni, soitettun musiikin ei tarvitse olla kuulijansa mielimusiikkia palauttaakseen muistoa mieleen. Hän esitti varovaisesti, että *Hilltoppersien* soittamaa musiikkia ei kuule edes Suomessa, ja siten mielsi yhtyeen miltei kadonneen perinteen ylläpitäjäksi.⁹⁵ Äänitteille valittujen kappaleiden perusteella asia on toisin: *Jätkän humppa* tai *Rovaniemen markkinoilla* soivat Suomessa edelleen.

Sointulan musiikkitoiminta on kokenut perusteellisen muutoksen kolmenkymmenen vuoden takaiseen aikaan verrattuna. Esiintymisien lisääntytyä on *Hilltoppersien* toiminta muuttunut passiivisesta perinteenkannattamisesta aktiiviseksi sointulalaisuuden tuottajaksi. Myös toimintaympäristö on muuttunut, sillä omakustanneäänitteen avulla voidaan paikallisesti soitettu musiikki irrottaa akustisesta käyttöyhteydestään ja siirtää tallenteena saaren ulkopuolelle. Viestintävälineiden helppokäyttöisyys ja halpeneminen vaikuttavat myös Sointulan musiikkitarjontaan. Suomalaista musiikkia on mahdollista kuulla Brittiläisen Kolumbian Victoriassa toimivalta radiokanavalta, joka lähettää ohjelmaa internetin välityksellä kerran viikossa puolentoista tunnin ajan.

Kurikan toimintaa ja Sointulaa ryhmäfantasian näkökulmasta tarkastellut Ilkka Levä katsoo, että fantasian ylläpito edellyttää ryhmän sisäistä vuorovaikutusta. Se voi tapahtua muun muassa itselle ja ryhmälle tärkeitä asioita koskevan, julkisuuteen tuotetun puheen kautta.⁹⁶ Samalla on kyse siitä, millaisena ryhmäfantasian ylläpitäjät haluavat yhteisönsä nähdä ja millaisena se halutaan esittää yhteisöön kuulumattomille henkilöille. *Hilltoppersien* toiminnassa ei ole kyse ryhmäfantasian ylläpitämisestä. Ideologisen samanmielisyyden ja aatteen vahvistamisen sijaan yhtye esittää taiteellisen toiminnan kautta sen, millaisena se mieltää saaren historian. Myös muu yhteisö on hyväksynyt yhtyeen tulkinnan saaren menneisyydestä.

Yhteisöllisyyden akustinen muutos

*Pois mä tahdon olla sieltä
Missä maailma mellastaa.
Tänne jäädä, missä mieltä.
Maailma ei voi painostaa*

Saaren äänimaisemassa pidemmällä aikavälillä tapahtunut muutos on suomenkielen asteittainen häviäminen. Sakari Pälси kirjoittaa kaksikymmenluvun Sointulan äänistä varsin persoonalliseen, joskin hieman ihannoivaan sävyyn kirjassaan *Suuri, kaunis ja ruma maa*: ”Havaitsimme tosin muutamia kotimaasta eroaviakin asioita. Emme kuulleet toraa, eikä meille paneteltu naapureita. Raitti säilyi rauhallisena iltapimeässäkin, eikä siellä kuulunut rumia puheita, ei hoilausta eikä juopuneiden räyhäämistä. Näitä tuttuja ääniä kaipasimme turhaan hiljaisessa Sointulassa, missä pikkupojatkaan eivät osanneet tapella”. Koulun kaksi ensimmäistä englanninkielistä oppilasta oli tosin käännytetty suomenpuhujiksi sakinhivutuksella uhkaamalla.⁹⁷ Suomen kielen asema oli varsin vankka Malkosaarella aina toiseen maailmansotaan saakka, jonka aikana englannin puhumisesta tuli suosittua. Osaksi tämä johtui siitä, että sotaan osallistui vapaaehtoisena sukupolvi, joka oli syntynyt tai ainakin kasvanut Kanadan maaperällä. Myös suomenkielisiä nimiä englanninnettiin.⁹⁸

Pälsin *korvintodistamiseen*⁹⁹ verrattuna nyky-Sointulan äänimaisema eroaa huomattavasti seitsemänkymmenen vuoden takaisesta ajasta. *Sointula Museu-*

min kantaviin voimiin kuuluva nainen koki surulliseksi sen, ettei suomea kuule enää samassa määrin kuin ennen. Suomalainen huumori on hänen mukaansa kovin hankala kääntymään englanniksi puhumattakaan muista yhteisöllisistä seikoista, jotka liittyivät suomenkieleen. Kommentin vahvistivat kaksi muuta suomea puhuvaa sointulalaista, joista toinen epäili kielen katoavan saarelta viimeistään seuraavien kahdenkymmenen vuoden aikana.¹⁰⁰ Suomea puhuvien osuuden väheneminen ilmeni myös *Sointula Co-opin* toiminnassa: kuusikymmenluvulle tultaessa alettiin osuuskunnan kokouksissa käyttää englantia ja kääntää vain yksityiskohtaisemmat keskustelut suomeksi. Etenkin vuosikokoukset olivat merkittäviä tapauksia, joissa keskusteltiin laajalti yhteisöä koskevista seikoista, ei ainoastaan kaupan toiminnasta. Kalevan Kansan idealismi ilmeni osuustoiminnassa siten, että kaupankäynnillä saatuja voittovaroja käytettiin koko Sointulan hyödyksi. Niillä muiden muassa kustannettiin Sointulan hautuamaa ja kirjaston perustaminen.¹⁰¹ Vuodesta 1909 toimineen osuuskaupan aatteellisena perustamismotiivina oli estää yhteisön täydellinen riippuvuus kapitalistisesta järjestelmästä.¹⁰²

Uskonnollisia tilaisuuksia on Sointulassa järjestetty säännöllisesti vuodesta 1948. Valtaosa Kalevan Kansan jäsenten jälkeläisistä suhtautui epäilevästi toiminnan aloittamiseen. Heidän mukaansa suurin osa kirkkoon myönteisesti suhtautuvista oli saarelle myöhemmin muuttaneita henkilöitä. Ristiriitaisista näkemyksistä huolimatta kirkko rakennettiin vuonna 1961.¹⁰³ Sointulan kirkonvastaisuus kuului myös hautajaisissa, sillä muistopuheet ja musiikki hoidettiin suurimmaksi osaksi maallikkopuhujien ja paikallisen laulajan voimin.¹⁰⁴ Kelloa ei kirkolla ole tänäkään päivänä. Yli kaksikymmentä vuotta saarella asunut sointulalainen kommentoi signaalin puuttumista viittaamalla menneisyyteen: ”Mikäli Sointulassa on uskontoa ollenkaan, on sen oltava koko lailla hissukseen. Ilman kelloja...”¹⁰⁵

BC Power Commission toi sähkön saarelle 1951. Hiljainen ja käyttäjäystävällinen sähkövirta korvasi saaren muutamat meluisat generaattorit.¹⁰⁶ Saaren ulkopuolelta toimitettavan sähkön myötä lisääntyi yhteisön riippuvuus ulkopuolisista tekijöistä – vielä nykyisinkin liikeyritykset sulkevat ovensa ja kylä hiljenee katkosten sattuessa. Vaikeudet virransaannissa saattavat kestää muutamasta tunnista joihinkin päiviin.¹⁰⁷ Sähköistämisen jälkeen yleistyivät radiot ja

myöhemmin televisiot, mikä vähensi sosiaalista kanssakäymistä. Kyläily väheni, vaikka lähetykset olivatkin ensialkuun varsin huonolaatuisia. Käyntien harveneminen huomattiin jo vuonna 1956, kun ”Brittiläisen Kolumbian ensimmäinen kaksikielinen puhelinvaihte” otettiin käyttöön seitsemänkymmentäviisi vuotta Vancouverin jälkeen.¹⁰⁸ Enää ei ollut välttämätöntä lähteä kotoa, mikäli tuli tarve keskustella jonkun kanssa.

Laivarannassa sijaitsevan kaupan kulmalle oli sijoitettu hälytyssireeni, joka rytmitti kylän elämää viisikymmenluvulta kuusikymmenluvulle. Hätämerkinä toiminutta sireeniä testattiin arkisin puolenpäivän aikaan. Tulipalon sattuessa sillä hälytettiin vapaapalokuntalaiset, jotka ryntäsivät autoihinsa ja soittivat äänimerkkiä kutsuakseen toiset sammutustyöhön. Vapaapalokunta sai ensimmäisen paloautonsa kuusikymmenluvulla. Tätä ennen hälytykset hoidettiin jeepillä, johon oli sijoitettu bensiinitoiminen pumppu.¹⁰⁹

Kaupan kulmalla sijainneen lisäksi oli kuusikymmenluvulla käytössä toinenkin sireeni. Tuohon aikaan koulua käynyt kalastaja totesi hieman sarkastisesti, että äänimerkin avulla harjoiteltiin ydinasehyökkäykseltä suojautumista. Kuuban-kriisi ja Neuvostoliiton pelko saivat aikaan sen, että ”hälytyksen sattua sukellettiin pulpettien alle”.¹¹⁰ Ääniympäristön muutos on ollut merkityksellinen kahdessakin mielessä: sireenin ääni symboloi yhteyttä muuhun maailmaan ja yhdisti aiemmin varsin eristyksissä olleen kylän suurvaltapoliittikaan. Äänen poliittista merkitystä lisäsi Sointulan sosialistisuus, sillä edellisellä vuosikymmenellä Sointula oli selkeästi ”punainen”.¹¹¹ Kylää yhdistänyt aate oli muuttunut valtioiden väliseksi uhkatekijäksi, jota vastaan oli opeteltava tarvittaessa suojautumaan.

Yli viidenkymmenen vuoden ajan saaren ulkopuolisista yhteyksistä huolehtivat *Union Steamship Companyn* höyrylaivat. Alukset toivat kerran tai kaksi viikossa rahtia, postia ja matkustajia Sointulan laituriin. Laivan pillin ääni sähköisti kylän ilmapiirin riippumatta siitä, mihin aikaan alus laski laituriin. Höyryalukset korvattiin 1958 *Island Princess* -nimisellä lautalla, joka alkoi liikennöidä Sointulan ja Kelsey Bayn välillä kerran päivässä. Yhteydet Malkosaarelle paraniivat, minkä lisäksi lautan nosturi helpotti ajoneuvojen siirtämistä saarelle ja sieltä pois.¹¹²

Uudet yhteydet toivat saarelle uutta väkeä. Vaihtoehtoista elämäntapaa kan-

nattavat hipit saapuivat saarelle kuusikymmenluvun lopulla, eikä yhteiselo kulttuurisesti yhtenäisten sointulalaisten kanssa sujunut aina kitkatta. Muuttajien joukossa oli Vietnamin-sodan kutsuntoja pakenevia yhdysvaltalaisia nuorukaisia, joskin määrä oli oletettua vähäisempi. Kuusikymmenluvulla saarelle muuttanut nainen muistaa, että Kanadan poliisi todellakin jahtasi erästä karkuria pitkin metsiä. Toisaalta myös aika oli toinen: Yhdysvaltain raja oli tuohon aikaan helppo ylittää laillisesti tai laittomasti.¹¹³ Osa muuttajista jäi pysyvästi Sointulaan ja hankki elantonsa muiden muassa kalastuksesta.

Saarelle muuttaneille Tyynenmeren äänimaisema oli uusi kokemus, kuten Kaapro Jääskeläisellekin. Kolme vuotta saarella asunut nainen teki päätöksen muuttaa Sointulaan meriympäristöön liittyvien äänten perusteella. Lokit ja vesitason moottori muistuttivat häntä ajoista, jolloin hän matkusti lapsena isänsä mukana rannikon metsätyömailla. Hiljaisena hän ei Sointulaa kokenut, sillä vuorten äänettömyyteen tottuneelle aallot, kalastusalukset, tuuli ja sumutorvet kuulostivat meluisilta. Meriyhteisön akustista kommunikaatiota sivuttiin myös muiden sointulalaisten kertomuksissa. Luontokokemuksen voimakkuus, lintujen laulu ja valaiden pinnalla kuuluvat hengitysäänet mainittiin useasti, kun puhuttiin miellyttäviksi koetuista äänistä.¹¹⁴

Valaiden ääniin liittyi myös ikäviä muistoja. Kolmekymmentäviisi vuotta sitten kalastajien verkkoon oli takertunut miekkavalas, jolle rakennettiin aitaus Sointulan Rough Bay:n aallonmurtajan luokse. Tavallisesti valaat osaavat väistää kalastajien verkkoja, mutta jostakin syystä eläin oli sotkeutunut pyydykseen. Miekkavalaat ovat sosiaalisia eläimiä, joten saman parven valaat kerääntyivät aitauksessa olevan eläimen lähelle matalaan veteen kutsumaan ryhmänsä jäsentä. Valaiden äänet kuuluivat tuolloin poikkeuksellisesti veden pinnan yläpuolella.¹¹⁵

Sointulan pienestä koosta johtuen asukkaat tuntevat toisensa verrattain hyvin. Mikäli ambulanssin tai poliisiauton sireeni sattuu soimaan, on päällimmäisenä huoli sukulaisista ja tuttavista. Tämä on osoitus siitä, kuinka elinympäristö muokkaa yksilön tapaa reagoida ympäristönsä ääniin. Kahdenkymmenen suurkaupungissa viettämänsä vuoden jälkeen Sointulaan palannut nainen kertoi, että sireeneillä oli tapana jäädä häneltä huomaamatta sen vuoksi, että kaupunkiympäristössä niitä kuuli tämän tästä. Ennen Sointulasta lähtöä tilanne oli

päinvastainen: hän noteerasi äänen aivan kuten muutkin saarelaiset.¹¹⁶

Sointulan historian kirjoittanut Paula Wild pitää saarelaisia yhdistävinä tekijöinä kieltä, perinteitä ja ihanteita. Saaren menneisyys on ollut enemmän suomalaista kuin kanadalaista, mutta yhteyksien parannuttua saaresta on tullut joiltakin osin kaupunkilaisten lomanviettopaikka ja nukkumalähiö Vancouver-saaren pohjoisosan asukkaille. Nykyisin salmen yli Port McNeilliin pääsee useita kertoja päivässä. Lautan saapumiset ja lähtemiset kuuluvat äänimaisemassa lisääntyneenä liikenteenä ja rannassa olevan rampin kolahduksina. Viimeisen väestölaskennan (2001) mukaan Malcolm Islandilla on 886 asukasta.¹¹⁷

Yhteisön ja paikan äänellinen rakentuminen

*Sopu sointu elämässä
Tuskin verraksi nousta voi
Sen min tarjovi luonto tässä
Täällä ei niin sora-ääntä soi*

Teknisiä innovaatioita ja niiden kehittämistä enemmän äänimaisemaa muokkaa innovaatioiden yleistyminen ja niiden käytön omaksuminen. Ympäristöön vaikuttavat tekijät tulevat tutuiksi tai häviävät vähitellen, eivät yhtäkkiä eivätkä yhdellä kertaa, minkä vuoksi muutokset jäävät helposti havaitsematta. Laajalti yleistyneiden laitteiden ohella äänimaisemaan vaikuttavat paikalliset tekniset uudistukset. Sointulassa omaksuttiin nopeasti kalastusta edistävän rummun ja *Easthope*-polttomoottorin käyttö, sillä molemmat helpottivat kalastajan ammatin harjoittamista. Kun innovaatioiden käyttöönotto oli läheisesti sidoksissa toiseen saaren pääelinkeinoista, olivat muutokset väistämättömiä. Kahdesta pääasiallisesta tulonlähteestä elävän yhteisön äänimaisema reagoi herkästi myös talouden vaihteluihin suurempiin talousalueisiin verrattuna. Kalastuksen vähennyttyä Sointula hiljeni huomattavasti, sillä muutokset koskivat myös kalastukseen sidoksissa olevia elinkeinoja.

Omaehtoista elämää tavoitelleet Kalevan Kansan idealistit, heidän jälkeläisensä tai myöhemmin saarelle muuttaneet eivät eläneet ympäröivästä yhteiskunnasta täysin irrallaan. Kaupankäynti ulkopuolisten kanssa satoi saaren muuhun yhteiskuntaan. Päätösvalta Sointulan asioihin pyrittiin silti pitämään tiu-

kasti omissa käsissä, kuten osuustoiminnan aloittaminen osoittaa. Saarella pidempään asuneet kokivat, että Sointula säilyi verrattain omaleimaisena aina lauttayhteyden tuloon saakka. Myös joukkotiedotusvälineiden yleistyminen alkoi vaikuttaa yhteisön kannalta keskeiseen sosiaaliseen elämään. Ajan myötä riippuvuus saaren ulkopuolisesta yhteiskunnasta on kasvanut samalla kun muutokset ovat nopeutuneet verrattuna siihen, mitä ne yhteisön alkuaikoina olivat. Sointulan äänimaisemaa homogenisoi myös suomen kielen vaihtuminen englanniksi.

Suomalaisen sivistyneistön 1800-luvulla luomaa myyttiä Suomen menneisyydestä käytettiin osana ihanneyhdyskunnan ideologista rakennustyötä. Samasta menneisyydestä kasvaa nyky-Sointula, sillä Sointula-kokeilusta itsestään tuli myytti. Sitä käytetään saaren matkaesitteessä, jossa mainitaan utopia ja idealistien ponnistukset ihanneyhteisön luomiseksi. Menneisyyttä tuotetaan myös puheessa. Etenkin myöhemmin saarelle muuttaneiden kertomuksissa korostui, että saari on varsin valikoiva sen suhteen, ketä se ottaa asukkaikseen. Pidempään saarella olleet korostivat pragmaattisempia, ”mäkeläläisiä” arvoja kuten turvallisuutta ja sitä, että ennen kuusikymmenluvun loppua asukkaat tunsivat kaikki toisensa. Saaren lipussa kuvattu symbolinen kannel vaikuttaa äänimaisemaan konkreettisesti: paikallisen soitinrakentajan valikoimaan kuuluvat viisikieliset kanteleet, jotka on tarkoitettu saarella vieraileville turisteille matkamuistoiksi.¹¹⁸

Yhteisöllisyyden rakentajina soitto ja laulu ovat muuttaneet luonnettaan Sointulan satavuotisen historian aikana. Kalevan Kansan henkeä nostattava idealismi vaihtui työväenlauluiksi, tanssimusiikiksi ja kupleteiksi. Nyt menneisyyden äänimaisema elää saarella esitettävässä musiikissa: vanhaksi ja suomalaiseksi mielletystä repertuaarista on tullut edustuksellista sointulalaisuutta, jota esitetään myös Sointulan ulkopuolella. Myös *Sointula Museum*in kokoelmiin kuuluvat sumutorvet, työkalut, gramofonit ja soittimet kertovat menneestä äänimaisemasta. Ne pitävät yllä teknisen valloittamisen narratiivia ja luomisen myyttiä: uuden ympäristön muokkaamista mieleiseksi ja sopivaksi asua.

Viimeaikaiset toimet miellyttäväksi koetun äänimaiseman säilyttämiseksi todistavat saarelaisten omapäisestä auktoriteettien vastustamisesta ja individualismista. Ulkopuolisten määräysvaltaan kuuluviin, ärsyttäviin äänilähteisiin

olla valmiita vaikuttamaan hyvinkin radikaalein keinoin. Samaan aikaan siedetään epämiellyttäviäkin ääniä, kunhan ne mielletään osaksi omaa ympäristöä. Yli kaksikymmentä vuotta saarella asuneen naisen kommentin mukaan ääniä ei voi tuomita ainoastaan sen perusteella, ettei niistä jostakin syystä satu pitämään. Syy on yhteisöllinen, sillä jos ääni liittyy saarella asuvaan henkilöön, se on osa Sointulaa: "Whatever I hear, is here".¹¹⁹

Saaren ääniympäristön historiassa varsin synkkää vertauskuvallisuutta edustaa Melula-nimisen yhteisasunnon tuhoutuminen tulipalossa. Jälkikäteen tragedia olisi helppo tulkita symboliseksi tapahtumaksi, joka edesauttoi kollektiivin murenemistä ja johti lopulta ihanneyhteisön lopulliseen hajoamiseen. Muutokset ovat faktisesti huomattavasti hitaampia, eivätkä maailmankatsomukselliset arvot välttämättä katoa pitkänkään ajan kuluessa. Ne kuuluvat A.B. Mäkelän kammoksumassa rautakangen kolahduksessa, joka kantaa nykypäivään saakka. Sadan vuoden takainen pappisvastaisuus miellettiin syyksi siihen, että saarelta puuttuvat kirkonkellot vieläkin.

Viitteet

¹ Kivistö – Laakkonen 2001, s. 154.

² Seuran- tai työväentalo amerikkansuomalaisten fingliskaksi.

³ Aika 1904, N:o 5, s. 144.

⁴ Nurmi 2002, s. 480.

⁵ Rahkonen 1996, s. 23.

⁶ Wilson 1999, s. 367.

⁷ Peltoniemi 1985, s. 40–41; Halminen 1936, s. 11–12.

⁸ Kalemaa, 1978, s. 10–11.

⁹ Tuomisto 1986, s. 137.

¹⁰ Levä 1998, s. 16.

¹¹ Kalemaa 1978, s. 108.

¹² Halminen 1936, s. 11–14.

¹³ Peltoniemi 1985, s. 41, s. 43–44.

¹⁴ Peltoniemi 1985, s. 47.

¹⁵ Halminen 1936, s. 57.

¹⁶ Jääskeläinen 1907, s. 63–65.

¹⁷ Linnoila 1933, s. 138.

¹⁸ Peltoniemi 1985, s. 47–48.

¹⁹ Linnoila 1933, s. 136.

²⁰ Kalemaa 1978, 157; Wilson 1999, s. 369.

²¹ Levä 1998, s. 39 op. cit. Kurikka 1907. Samankaltaiset harmonian ja harmonisoinnin käsitteet sisältyvät sattumoisin myös äänimaisematutkimuksen perusteokseen *The Tuning of the World* (ks. Schafer 1977a, s. 6).

²² Aika 4.7. 1902, Luomispäivät Sointulassa.

²³ Nye 2003, s. 10.

²⁴ Linnoila 1933, s. 139–140.

²⁵ Wild 1995, s. 63; Jääskeläinen 1907, s. 43; Halminen 1936, s. 68.

²⁶ Siirtolaisia neuvottiin pidättäytymään lastensa englanninopetuksesta, etteivät nämä omaksuisi suo-

malaista aksenttia puheeseensa (Ss 2/03). Uudella mantereella kehittyi suomesta ja englannista fingliskaksi kutsuttu kieli. Humoristisia laulujaan levyttänyt amerikansuomalainen Robert "Bobby" Aro, kiteyttää asian seuraavasti: "I'm not Finnish but my English teacher was".

- ²⁷ Peltoniemi 1985, s. 51, 53, 61.
- ²⁸ Peltoniemi 1985, s. 51.
- ²⁹ Jääskeläinen 1907, s. 43.
- ³⁰ Linnoila 1933, s. 144.
- ³¹ Kurkela 1989, s. 160.
- ³² Aika 16.5.1902; 23.5. 1902.
- ³³ Ks. Peltoniemi 1985, s. 46.
- ³⁴ Kalemaa 1978, s. 168.
- ³⁵ Kurkela 1989, s. 38.
- ³⁶ Järnefelt 1976, s. 527.
- ³⁷ Aika 1904, s. 404–406.
- ³⁸ Levä 1998, s. 37.
- ³⁹ Peltoniemi 1985, s. 51–53.
- ⁴⁰ Peltoniemi 1985, s. 50, 55.
- ⁴¹ Linnoila 1933, s. 155.
- ⁴² Peltoniemi 1985, s. 56–57.
- ⁴³ Wild 1995, s. 125.
- ⁴⁴ Sointula Museum.
- ⁴⁵ Wild 1995, s. 164–165.
- ⁴⁶ Peltoniemi 1985, s. 60.
- ⁴⁷ Wild 1995, s. 114, 118.
- ⁴⁸ Wild 1995, s. 119.
- ⁴⁹ Gillnet 2004, Wild 1995, s. 118–120.
- ⁵⁰ Sointula Museum.
- ⁵¹ Sointula Museum.
- ⁵² Ss 10/03.
- ⁵³ Schafer 1977a, s. 21.
- ⁵⁴ Ss 5/03, Ss 5–6/03.
- ⁵⁵ Ss 5–6/03, Ss 05/03, Ss 1–2/03.
- ⁵⁶ Gillnet 2004.
- ⁵⁷ Ss 6/03; Kpk s. 41. Aluksen hytissä mitattu dB(a) arvo oli 70, matalataajuinen dB(c) arvo yli 90.
- ⁵⁸ Ss 1–2/03, Ss 9/03, Ss 5/03.
- ⁵⁹ Ss 8/03.
- ⁶⁰ Wild 1995, s. 169–170.
- ⁶¹ Ss 3–4/03, Ss 4/03.
- ⁶² Kpk, s. 45.
- ⁶³ Ss 3–4/03.
- ⁶⁴ Ss 5/03, Ss 7/03.
- ⁶⁵ Sointula Museum.
- ⁶⁶ Sointula Museum, Pälsi 1927, s. 139; The Lighthouse Board.
- ⁶⁷ Kpk, s. 30–31 Vancouver Soundscape 1973.
- ⁶⁸ Kpk, s. 30–31.
- ⁶⁹ Kpk, s. 30–31.
- ⁷⁰ Ss 6/03.
- ⁷¹ Ss 2, 3–4, 5, 6, 9/03; Vancouver Soundscape 1973.
- ⁷² Ss 5/03, Ss 3–4/03.
- ⁷³ Ss 3–4/03.
- ⁷⁴ Wild 1995, s. 141, s. 146–159; Williams 1992.
- ⁷⁵ Ss 9/03.
- ⁷⁶ Wild 1995, s. 146, 160. Kiitän Vesa Kurkelaa ja Mikko Vanhasta torviseitsikkoo koskevista kommentista.
- ⁷⁷ Wild 1995, s. 149.
- ⁷⁸ Ss 10/03.
- ⁷⁹ Wild 1995, s. 149.
- ⁸⁰ Ss 10/03.
- ⁸¹ Wild 1995, s. 149, Ss 1–2/03.
- ⁸² Williams 1992.
- ⁸³ Ss 9/03.
- ⁸⁴ Peltoniemi 1985, s. 58–59.

- ⁸⁵ Ss 1–2/03, Ss 5/03.
- ⁸⁶ Ss 7/03.
- ⁸⁷ Vrt. Kivistö ja Laakkonen 2001, s. 161.
- ⁸⁸ Ss 1–2/03.
- ⁸⁹ Peltoniemi 1985, s. 59; Kpk, s. 45.
- ⁹⁰ Feintuch, 1973.
- ⁹¹ Feintuch, 1973. Passive bearers of tradition. Op cit. von Sydow, 1948.
- ⁹² Ss 5/03.
- ⁹³ Ss 3–4/03.
- ⁹⁴ Ss 3–4/03.
- ⁹⁵ Ss 7/03.
- ⁹⁶ Levä 1998, s. 8.
- ⁹⁷ Pälvi 1927, s. 138; Peltoniemi 1985, s. 59.
- ⁹⁸ Wild 1995, s. 165–166.
- ⁹⁹ Kuulemastaan kertova ihminen. Schafer 1977b, s. 272.
- ¹⁰⁰ Ss III, 2001, Ss 6/03, Ss 8/03.
- ¹⁰¹ Williams 1992; Peltoniemi 1985, s. 58.
- ¹⁰² Peltoniemi 1985, s. 58–59; Wild 1995, s. 151.
- ¹⁰³ Wild 1995, s. 171–173.
- ¹⁰⁴ Peltoniemi 1985, s. 59.
- ¹⁰⁵ Ss 5/03.
- ¹⁰⁶ Wild 1995, s. 166.
- ¹⁰⁷ Ss 5–6/03.
- ¹⁰⁸ Wild 1995, s. 167–168; Schafer 1978, s. 41.
- ¹⁰⁹ Johnson 1993; Ss 3–4/03; Ss 5/03; Ss 6/03; Ss 8/03.
- ¹¹⁰ Ss 7/03.
- ¹¹¹ Ss 7/03.
- ¹¹² Wild 1995, s. 161, 177.
- ¹¹³ Ks. Wild 1995, Ss 3–4/03.
- ¹¹⁴ Ss 2/03, Ss 3/03, Ss 3–4/03, Ss 4/03, Ss 5/03, Ss 6/03, Ss 9/03.
- ¹¹⁵ Ss 5/03.
- ¹¹⁶ Ss 5/03, Ss 1–2/03, Ss 9/03.
- ¹¹⁷ Wild 1995, s. 196; Regional 2001.
- ¹¹⁸ Ss 8/03.
- ¹¹⁹ Ss 5–6/03; Se minkä kuulen, kuuluu tänne.

Lähteet

Arkistolähteet

Sointula Museum: Sointula Museumien kokoelmat. Valokuvat, näyttelyesineet.
Kpk: Kenttäpäiväkirja, Sointula, B.C. Canada. 14.–26.10.2003.
Johnson 1993: Sylvia & Edwin Johnson. Interviewer Gloria Williams. Property of Sointula Museum, Jan. 1993.
Williams 1992: Norma & Albert Williams. Interviewer Gloria Williams. Property of Sointula Museum, Nov. 1992.

Painamattomat lähteet:

Levä 1998: Ilkka Levä, Valkoisen äidin hylätyt lapset. Psykhistoriallinen tutkimus kansallisuuskäsitysten yhteydestä työväenliikkeen siveellisyyskäsitysten muutoksiin 1899–1909. Pro gradu -työ, Helsingin yliopiston historian laitos.

Lehdistö

Aika 23.8.1901–3.10.1902 Mf 29 412.
Aika 1904, N:o 5, s. 144. Alfred Koski: Pois maailman mellakasta. Sointula Museum.

Kirjallisuus

- Halminen 1936: Matti Halminen, Sointula. Kalevan Kansan ja Kanadan suomalaisten historiaa. Mikko Ampuja, Mikkeli 1936.
- Järnefelt 1906: Arvid Järnefelt, Vanhempieni romaani. 4.p. Wsoy, Porvoo 1976.
- Jääskeläinen 1907: Kaapro Jääskeläinen, Muistoja Malkosaarelta. Kuvia ja kuvauksia "Kalevan Kansan" kommunistisesta siirtola-yrityksestä Sointulassa, Malcolm saarella, Brttiläis-Columbian rannikolla Kanadassa v. 1901–1905. Työväen Sanomalehti Oy, Helsinki 1907.
- Kalemaa 1978: Kalevi Kalemaa, Matti Kurikka. Legenda jo eläessään. Wsoy, Porvoo 1978.
- Kivistö – Laakkonen 2001: Jorma Kivistö – Simo Laakkonen, Näkymätön kaupunki. Hajujen historia muistojen kuvaamana. Teoksessa Laakkonen – Laurila – Kansanen – Shulman, Näkökulmia Helsingin ympäristöhistoriaan. Kaupungin ja ympäristön muutos 1800- ja 1900-luvuilla. Edita, Helsinki 2001. Ss. 152–163.
- Kurkela 1989: Vesa Kurkela, Musiikifolklorismi ja järjestökulttuuri. Kansanmusiikin ideologinen ja taidellinen hyödyntäminen suomalaisissa musiikki- ja nuorisojärjestöissä. Suomen etnomusiikologinen seura, Jyväskylä 1989.
- Linnoila 1933: Osmo T. Linnoila, Matti Kurikan yhteiskunnallinen ja valtiollinen toiminta. Helsingin yliopisto, Helsinki 1933.
- Nurmi 2002: Timo Nurmi, Ilkka Rekiaro, Päivi Rekiaro, Timo Sorjanen: Gummeruksen suuri sivistyssanakirja. Gummerus, Jyväskylä.
- Nye 2003: David E. Nye, Technology, Nature and American Origin Stories. *Environmental History*, vol. 8, Number 1, January 2003. Ss. 8–24.
- Peltoniemi 1985: Teuvo Peltoniemi, Kohti parempaa maailmaa. Suomalaisten ihannesiirtokunnat 1700-luvulta nykypäivään. Otava, Keuruu 1985.
- Pälsi 1927: Sakari Pälsi, Suuri, kaunis ja ruma maa. Kuvia ja kuvauksia Kanadan-matkalta. Otava, Helsinki 1927.
- Rahkonen 1996: Keijo Rahkonen, Utopiat ja anti-utopiat. Kirjoituksia vuosituhannen päättyessä. Gummerus, Tampere 1996.
- Schafer 1977a: R. Murray Schafer (ed.), *Five Village Soundscapes*. Vancouver, A.R.C. Publications 1977.
- Schafer 1977b: R. Murray Schafer (ed.), *The Tuning of the World*. McClelland and Stewart Limited, Toronto 1977.
- Schafer 1978: R. Murray Schafer (ed.), *The Vancouver Soundscape*. Vancouver, A.R.C. Publications. 1978.
- Tuomisto 1986: Tero Tuomisto, Tienraivaajan osa. Sata vuotta Helsingin työväenyhdistyksen historiaa 1884–1984, Helsinki 1986.
- Wild 1995: Paula Wild, Sointula. Island Utopia. Harbour Publishing, Canada 1995.
- Wilson 1999: Donald J. Wilson, Matti Kurikka and the Utopian Socialist Settlement of Sointula, British Columbia. Teoksessa Kuparinen, Eero (toim.), Pitkät jäljet. Historioita kahdelta mantereelta. Turun yliopiston historian laitos, Turku 1999. Ss. 367–385.
- von Sydow 1948: C. W. von Sydow, On the Spread of Tradition, in *Selected Papers on Folklore*, ed. Laurits Bodker. Rosenkilde and Bagger, Copenhagen 1948.

Digitaaliset lähteet

- Feintuch 1973: Burt Feintuch. Sointule, British Columbia: Aspects of a Folk Music Tradition. <http://cjt.icaap.org/content/1/v1art5.html>
- Gillnet 2004: Gillnet Fishing. <http://collections.ic.gc.ca/pacificfisheries/techno/gill.html>
- The Lighthouse Board 2004. http://www.ccg-gcc.gc.ca/usque-ad-mare/chapter06-04_e.htm
- Regional 2001: Regional District of Mount Waddington Population Census 2001. <http://www.rdmw.bc.ca/pdf/Census2.pdf>

Audiovisuaaliset tallenteet

- Aro 1979: Bobby Aro, *King of the Great Northwoods*. Levyllä Kapakka in the kaupunki. The Fabulous Finns, Vol. 2, 1979 Quality Records QRS1002
- Hilltoppers 2001: *Hilltoppers. At the Sointula Fire Hall*.
- Hilltoppers 2002: *Hilltoppers. Island Joy (Fresh from Loretta's Kitchen)*.
- Sointula on Sointula. Loretta Rihtamon c-kasetti. Sointula 2003
- The Vancouver Soundscape 1973: The Vancouver Soundscape 1973, Soundscape Vancouver 1996 [Sound recording]. Cambridge Street Records CSR-2CD 9701.

Haastattelut

Ss III Sointula Soundscape Haastattelut huhtikuussa 21.4.2001. Tekijän hallussa.
Ss 1/03 Sointula Soundscape 1/03 Haastattelut 17.10.2003. Tekijän hallussa.
Ss 2/03 Sointula Soundscape 2/03 Haastattelut 17.10. 2003. Tekijän hallussa.
Ss 3/03 Sointula Soundscape 3/03 Haastattelut 17.10 ja 20.10. 2003. Tekijän hallussa.
Ss 4/03 Sointula Soundscape 4/03 Haastattelut 20.10. 2003. Tekijän hallussa.
Ss 5/03 Sointula Soundscape 5/03 Haastattelut 21.10. 2003. Tekijän hallussa.
Ss 6/03 Sointula Soundscape 6/03 Haastattelut 21.10. ja 22.10. 2003. Tekijän hallussa.
Ss 7/03 Sointula Soundscape 7/03 Haastattelut 23.10.2003. Tekijän hallussa.
Ss 8/03 Sointula Soundscape 8/03 Haastattelut 23.10. ja 20.10. 2003 Tekijän hallussa.
Ss 9/03 Sointula Soundscape 9/03 Haastattelut 24.10. ja 25.10. 2003 Tekijän hallussa.
Ss 10/03 Sointula Soundscape 10/03 Haastattelut 25.10. 2003 Tekijän hallussa.

Liite

Sointula on Sointula. Säv. J.A. Tanner, san. Hannes Myntti and Lempi Blid, sanat
litteroitu Loretta Rihtamon c-kasetilta 2003 (H. Uimonen).

Sointula on Sointula

Sointula on jungelista nostettu
Kurikan ansiosta kastettu
Sointulas on aurinko ja Sointulas on kuu
Ja Sointulankin tytöillä on naurava suu

Chorus:

Sointula on Sointula ja kelpaa se vaan
Meidän täällä Sointulassa sohjottaa

Ja Loikkarin katu on kuin puistokäytävä
Siellä se rotukarja möyrästä
Komeita sappoja siellä ja täällä
Joist' laivoja lähtee vetten päällä

Chorus

Sointulas on kauppa ja koulukin viell'
Lääkäri ja pappi väliin käyvät siell'
Eikös ole hedelmiä tiedon puun
Kun Sointulas on vielä kaksi telefuun

Chorus

Komeita poikia Sointulas on myös
Jotka ovat aina uutteras työs'
Maine se kulkee ain Alert Bayhin ast'
Kun pojat ovat liikkeellä Sointulast

Chorus

Ja turhaan ei aika mene Jusseilta
Kun soipoissa laivoja siell' rakentaa
Ja kun niitä sieltä ales lasketaan
Kurkut silloin viinillä kastetaan

Chorus

Ja Ennen kello seitsemää illalla
On Catalakin Sointulan sillalla
Rahat se vie, mutt' tavara se jää
Se Sointulan pöydillä pötyjöttaa

Chorus

Laulaisin emännistäkin mutta kun ei
Lauluuni mahdu niin lihavia ei
Siksipä lopetankin lauluni tään
Kun laulelen vielä tään loppu pään

Chorus x 2